

Brug af faner og flag i kirken

1. Generelt

Dannebrog har i generationer været brugt i den danske folkekirke, både som fane og flag, ved såvel glædelige som sørgelige handlinger. I denne vejledning, beregnet for præster og kirkepersonale, gennemgås de regler, der normalt har været brugt.

En forudsætning for at dannebrogfaner og -flag bruges ved kirkelige handlinger, herunder specielt ved begravelser og bisættelser er, at der er lavet forudgående aftale med præst og de pårørende. Dette gælder også for vielser, mindegudstjenester etc.

Brugere af kirken har ret til at benytte Dannebrog jf. Kirkeministeriets cirkulære nr. 58 af 23.03.1987, se: www.retsinformation.dk

De pårørendes ønsker skal i videst muligt omfang imødekommes, og kan kun tilsidesættes, når ganske særlige forhold i det enkelte tilfælde begrundes dette. Det er præsten, der fastlægger alle forhold og anvisninger om fanens placering, hvornår fanen sænkes samt, hvordan den bruges i kirken/kapellet. Det er derfor vigtigt, at fanebæreren nøje instrueres.

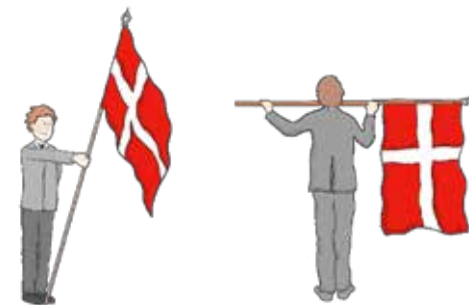
Det er Danmarks-Samfundets opfattelse, at langt de fleste fanebærere og fanevagter ved, hvorledes fanen anvendes ved kirkelige handlinger, idet de har gennemgået kurser herom.

Kirkens personale anviser fanebærer/fanevagt den placering, som fanen skal have, normalt i koret på et passende og synligt sted.
Deltager der flere faner, koordinerer en af fanebærerne.

Fanebærerne skulle gerne være uddannet i korrekt skift, som så vidt muligt foregår på et passende tidspunkt under salmesang.

Der bruges IKKE sørgeflor eller sorte fanekvaster – Dannebrog kan ikke sørge!

Ved flere faner (f.eks. andre nordiske flag), bæres Dannebrog altid forrest, og placeres på den mest fremtrædende plads i kirken. Respekten for Dannebrog gør, at det altid har fortrinsret. Ved flere Dannebrog i procession, placeres de frit, der er ingen rangorden.

Fanesækning

Som udgangspunkt sænkes fanen under bøn og velsignelse samt ved jordpåkastelse. Ved fanesækning, er der nedenstående muligheder.

Der er 3 måder at sænke fanen på:

1. Normalt sænkes en fane til 45 grader
2. Hvis pladsforholdene ikke tillader dette, sænkes fanen så langt fremover som muligt
3. Hvis pladsforholdene muliggør det, kan fanen fældes (holdes vandret) til 90 grader.

1.1 Før den kirkelige handling

I samarbejde med præsten og kirkens personale fastsættes, hvornår fanen skal ankomme og forlade kirken, samt hvor den skal placeres under den kirkelige handling. Her skal man specielt være opmærksom på inventar, f.eks. lysekroner og anden kirkelig udsmykning. Danmarks-Samfundet anbefaler, at fanen enten er klar i kirken ca. 30 min. før den kirkelige handling, eller følger præsten i procession.

Når klokkeringningen/kimningen har lydt, kan fanen føres ind under præludiet evt. efterfulgt af præsten. Det er kutyme, at menigheden rejser sig og gør front mod fanen, der langsomt føres til den aftalte plads.

1.2. Flaghejsning før og efter begravelse/bisættelse

Når Dannebrog skal sættes på halv stang, gøres dette ved først at føre Dannebrog helt til tops, derefter sænke det ned, således den nederste kant af Dannebrog er i niveau med midten af flagstangen.

Når begravelsen/bisættelsen er overstået, skal Dannebrog hejses fra halv til hel stang (som symbol på opstandelsen).

2. Gudstjeneste, dåb, konfirmation, højmesse og vielse

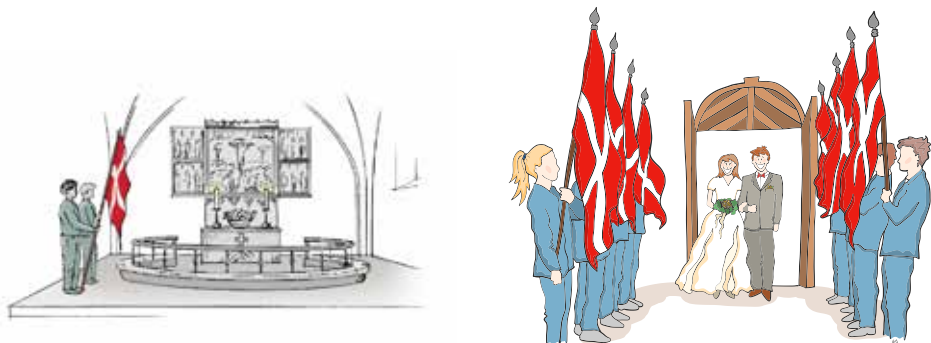
2.1. Faner

Her repræsenterer fanerne som regel ungdomskorps eller lokale foreninger med tilknytning til kirken eller sognet.

Ved vielse skal der foreligge tilladelse fra brudepar og præst. Fanen føres ind før brudeparret ankommer, og føres ud FØR brudeparret. Kan dog også forblive i kirken. En mere anvendt løsning er at danne espalier udenfor kirken, når parret kommer ud. Det samme gælder i forhold til dåb og konfirmation.

2.2. Flag

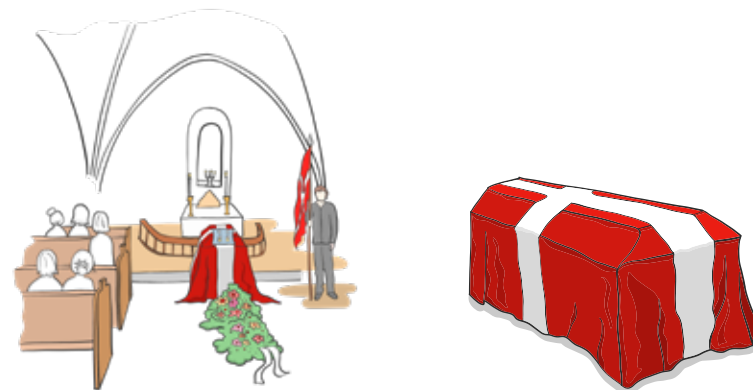
Ved sådanne begivenheder kan Dannebrog anvendes som ophængt dekoration eller lignende.

3. Begravelse og bisættelse

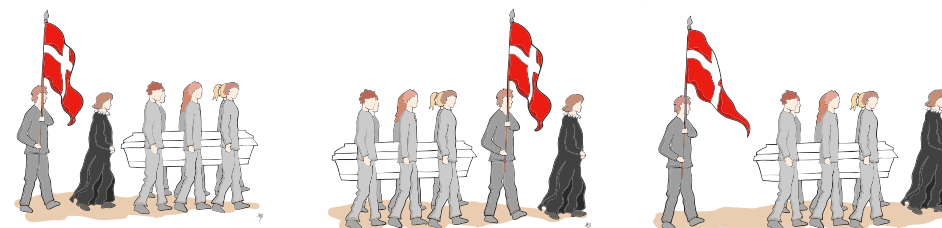
Der er 2 muligheder:

1. Kisten står allerede i kapellet/kirken/krematoriet – enten er fanen på plads ca. 30 min. før eller den føres ind under præludiet, evt. efterfulgt af præsten.
2. Kisten ankommer til kirken – kisten føres ind under præludiet, efterfulgt af fane og præst.

3.1. Afslutning af ceremonien

- Ceremonien afsluttes i kirken og kisten bliver stående. I denne situation bliver fanen normalt også stående, fanen kan dog også føres ud under postludiet.
- Kisten føres til gravstedet, og ceremonien afsluttes ved graven. I denne situation er det normalt, at fanen og præst følger efter kisten til graven.
- Kisten føres ud af kirken og køres bort. Her er det normalt, at kisten bliver efterfulgt af præst og fane, nedenstående billeder viser 2 øvrige muligheder.
- Når rustvognen kører, sænkes fanen som beskrevet tidligere. Her er der rig mulighed for at fanen fældes til 90 grader.

3.2. Bisættelse/begravelse (ved brug af rustvogn)

FØR

Hvis de pårørende ønsker kisten dækket med et dannebrogflag, skal de selv levere dette. Dannebrog må ikke dækkes af blomsterdekorationer. Har den afdøde ordner eller medaljer, kan disse sættes på flaget i "fodenden".

Normalt anvendes en lille stofbetrukket plade hertil.

Har afdøde haft en uniformeret stilling, kan kasket og evt. sabel lægges på Dannebrog.

UNDER

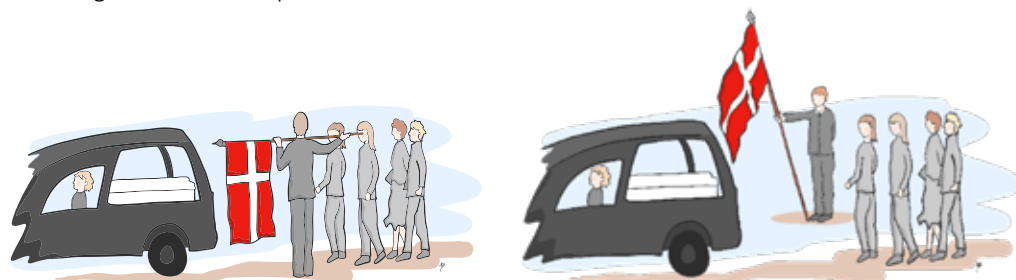
Umiddelbart før jordpåkastelsen skal foregå, folder en af kirkens personale Dannebrog pænt tilbage ved "hovedenden" og muliggør, at jordpåkastelsen sker på selve kisten.

Alternativt kan man bruge en lille metalbakke, der placeres på kistens "hovedende", her skal Dannebrog så ikke foldes til side.

EFTER

Kisten bæres ud under postludiet efterfulgt af fane og præst.

Dannebrog følger normalt kisten til krematoriet. Når kisten er placeret i rustvognen, er det blevet sædvane, at de nærmeste lægger en blomst, det er naturligvis i orden, at de blomster lægges på den dannebrogsdækkede kiste. Det er bedemandens ansvar, at flaget på et senere tidspunkt foldes sammen og leveres tilbage til familien. Når rustvognen kører sænkes fanen igen til 45 grader eller fanen fældes til vandret stilling, pegende i rustvognens køreretning. Hvis kisten bliver stående i kirke eller kapel, bliver fanen også i kirken til de pårørende har forladt kirken.

3.3. Begravelse (uden brug af rustvogn)

FØR

Hvis de pårørende ønsker kisten dækket med et Dannebrogflag, skal de selv levere dette. Dannebrog må ikke dækkes af blomsterdekorationer. Har den afdøde ordner eller medaljer, kan disse sættes på flaget i fodenden.

Normalt anvendes en lille stofbetrukket plade hertil.

Har afdøde haft en uniformeret stilling, kan kasket og evt. sabel lægges på Dannebrog.

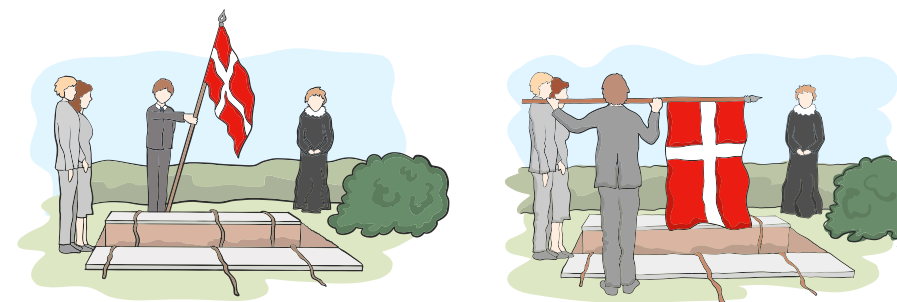
EFTER

Kisten bæres ud under postludiet efterfulgt af præst og føres til graven.

Dannebrog, og evt. andre effekter, tages af inden kisten sænkes ned. Dette skal to forlods udpegede personer gøre. Man skal som præst sikre sig, at man ved, hvem der gør dette, så man kan sørge for, at de får plads nær graven.

Da det er de pårørendes ønske, at kisten skal udsmykkes med Dannebrog, er det de pårørende, som fremskaffer og evt. sammenfolder flaget. Det er således også de pårørende som afgør, hvad der skal ske med det tilbageleverede flag.

Under jordpåkastelsen sænkes evt. fane. Det er blevet skik visse steder, at lade bedeslagene lyde efter jordpåkastelsen ved graven, her kunne det være passende at holde evt. fane fældet – eller fælde fanen igen.

4. Vil du vide mere?

Læs Danmarks-Samfundets Håndbog for fanebærere.
Den findes på Danmarks-Samfundets hjemmeside
www.danmarks-samfundet.dk

Håndbogen kan også købes ved henvendelse til
Danmarks-Samfundet. Bogen koster 30 kr. plus porto.

Det er også muligt at sende e-mail, hvis vores håndbog
ikke giver dig fyldestgørende svar.

Evt. spørgsmål sendes til ds@danmarks-samfundet.dk.

Udgivet af:

Danmarks-Samfundet | Idrættens Hus | Brøndby Stadion 20 | 2605 Brøndby

Telefon 24468126 | E-mail ds@danmarks-samfundet.dk

Udgave: Januar 2022